

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU STRATEGIAN LAITOS
JULKAISUSARJA 4: TYÖPAPEREITA No 19

NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DEPARTMENT OF STRATEGIC AND DEFENCE STUDIES
SERIES 4: WORKING PAPERS No 19

ASEVOIMIEN KÄYTTÖ TERRORISMIN TORJUNNASSA

JUHA-ANTERO PUISTOLA

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Strategian laitos

HELSINKI 2007

Juha-Antero Puistola: Asevoimien käyttö terrorismin torjunnassa
Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos
Julkaisusarja 4: työpapereita No 19
National Defence University, Department of Strategic and Defence Studies
Series 4: Working Papers No 19

Uusimmat julkaisut pdf-muodossa
<http://www.mppk.fi/fi/tutkimus-opetus/julkaisut/stratl/>

Kannen kuva: Janne Kopu

ISSN 1236-4983
Maanpuolustuskorkeakoulu – National Defence University
Strategian laitos – Department of Strategic and Defence Studies

Edita Prima Oy
Helsinki 2007

ASEVOIMIEN KÄYTTÖ TERRORISMIN TORJUNNASSA

Juha-Antero Puustola

Tämä artikkeli on itsenäinen jatko-osa Strategian laitoksen ”Uudet uhat” julkaisun ”Terrorismi”-lukuun. Tarkoituksena on pohtia asevoimien mahdollista roolia terrorismin torjunnassa tai iskujen vaikutusten minimoimisessa. Suomessa terrorismin torjunta kuuluu yksiselitteisesti poliisille, joka voi tarvittaessa pyytää puolustusvoimilta virka-apua terroriuhan torjumiseksi. Vastaavasti muut viranomaiset voivat pyytää puolustusvoimilta virka-apua esimerkiksi iskun jälkeen tarvittavissa raivauksissa tai kuljetuksissa. Puolustusvoimissa terrorismia ilmiönä ja uhkana tutkitaan, jotta voimme tarvittaessa antaa laadukasta virka-apua sitä pyytäville viranomaisille.

Terrorismia ja sen torjuntaa voidaan tarkastella ainakin kolmella eri tavalla:

- Rikollisuutena, jolloin sen torjunta kuuluu poliisille.
- Asymmetrisenä sodankäyntinä, jolloin vastuu on asevoimilla.
- Sosiaalisena ongelmana, jolloin ehkäisy on hyvinvointivaltion tehtävä.

Ihmisten mielikuvissa Yhdysvaltain ”terrorismin vastainen sota” antaa liian yksipuolisen kuvan asevoimien roolista nykyaikaisen terrorismin torjunnassa. Valtioiden lainsäädännöt ja asevoimien käytön periaatteet poikkeavat toisistaan. Asevoimien käyttö ei yleisesti ottaen ole valtioiden ensimmäinen vastaus terrorismin uhkaan. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta vallitseva käytäntö on painottanut oikeustoimia ja lainvalvontaviranomaisten toimenpiteitä. Ei-toivottujen henkilöiden maahantulon estäminen, terrorismista epäiltyjen oikeudenkäynnit ja karkotukset ovat esimerkkejä kansainvälisen terrorismin oikeuskäytäntöihin pohjautuvista vastatoimista. Tällaisen näkökulman mukaan terrorismi luokitellaan rikollisuudeksi.

Viime vuosien kokemukset ovat osoittaneet joillekin valtioille, ettei edellä kuva-

tuin keinoin ole kyetty ehkäisemään terrorismia riittävän hyvin. Erityisesti joukkotuhoaseiden leviämisen pelko on aiheuttanut sen, että terroristeja on alettu käsitellä paitsi rikollisina myös uhkina kansalliselle turvallisuudelle. Tämä on osaltaan vaikuttanut siihen, että asevoimien käyttöä ainakin harkitaan terrorismin torjunnassa ja ehkäisyssä. Lisäksi asevoimia on selvästi käytetty ennaltaehkäisevien ja kostoiskujen toteuttajina.

Israelin toimet palestiinalaisten terrorin tukahduttamiseksi ovat olleet esikuva nykyaikaiselle asevoimien kovalle käyttötavalle. Israelin hallinto on toistuvasti turvautunut ”ennaltaehkäiseviin” iskuihin, joilla on pyritty surmaamaan valtion johdon määrittelemien terroristijärjestöjen johtohenkilöitä ja tuhoamaan organisaatioiden aseellista kapasiteettia. Tämä toiminta aiheuttaa varsinkin Yhdistyneissä kansakunnissa vaikean kansainvälisen lain tulkinnan ongelman. Valtion itsepuolustus-oikeus oikeuttaa välittömään uhkaan vastaamisen jopa sotilaallista voimaa käyttämällä. Toisaalta se ei välttämättä anna oikeutusta kostoiskuille eikä epämääräisesti perustelluille ennaltaehkäiseville iskuille. Israelin ja arabien / palestiinalaisten

välinen jatkuva toistuvien terrori-iskujen ja turvallisuusoperaatioiden sävyttämä ”harmaa vaihe” on tehokkaasti estänyt yhdenmukaisen näkemyksen syntymisen Yhdistyneissä kansakunnissa.

Asevoimien tehtäväkenttä

Asevoimia voidaan käyttää terrorismin vastaisessa toiminnassa monella tavalla sekä valtion sisällä että sen rajojen ulkopuolella. Yhteiskunnalle elintärkeän infrastruktuurin suojeleminen, rajaturvallisuus, tiettyjen kuljetusten tai liikenneyhteyksien suojaaminen, joukkotuhoaseilta suojautuminen sekä muiden viranomaisien tukeminen ovat kansainvälisesti tarkasteltuna tavanomaisimmat tehtävät. Tietyissä tilanteissa asevoimia voidaan käyttää myös terroristien tuhoamiseen valtion sisällä.

Esimerkiksi Iso-Britannian asevoimilla oli johtorooli Pohjois-Irlannin rauhoittamisessa ja IRA:n lyömisessä 1960-luvun lopusta 1970-luvun puoleen väliin asti. Vasta 1976 IRA:n toiminta rinnastettiin rikollisuuteen ja johtovastuu terrorismin torjunnassa siirtyi Pohjois-Irlannin poliisille (Royal Ulster Constabulary). Asevoimien edustajat pysyivät kuitenkin näkyvissä tukirooleissa ja Pohjois-Irlannissa ylläpidettiin 20 000 – 30 000 sotilaan joukkoa aina 1990-luvun puoleen väliin asti. 9/11 jälkeen Iso-Britannia on käyttänyt asevoimiaan mm. Heathrown kansainvälisen lentokentän suojaamiseen tilanteessa, jossa terroristien epäiltiin käyttävän olalta laukaistavia ohjuksia siviilikoneita vastaan.¹

Iso-Britannian ja lukuisten muiden valtioiden lisäksi Ranskalla on pitkä kokemus terrorismin vastaisesta toiminnasta. Iso-Britannian ja Yhdysvaltain lailla myös

Ranska käyttää asevoimiaan terrorismin torjunnassa. Asevoimilla on kaksi päätehtävää:²

- 1) Asevoimat suojaavat ja valvovat Ranskaa ja alueita, joissa Ranskalla on intressejä.
- 2) Asevoimat ehkäisevät terrorismia toimimalla Ranskan ulkopuolella.

Ensimmäistä päätehtävää toteutetaan pääasiassa ilma- ja merivalvonnalla. Lisäksi Ranskalla on erityisesti sisäisen turvallisuuden tarpeeseen kehitetty santarmijärjestelmä (*Gendarmerie Nationale*³), joka soveltuu eriasteisten hätätilanteiden hoitamiseen tulvista tulipaloihin. Sisäisen turvallisuuden tilanteissa sisäministerillä on täysi käskyvalta puolustusministeriön alaisiin santarmeihin.

Jälkimmäinen päätehtävä sisältää myös mahdollisuuden ennaltaehkäiseviin iskuihin, mikäli Ranskaa tai sen intressejä uhkaa selkeä ja välitön uhka. Pääasiassa tehtävää toteutetaan kuitenkin osallistumalla kriisinhallintaoperaatioihin, jotka osaltaan poistavat terroristeille sopivia suoja-alueita rauhoittamalla kriisipesäkkeitä. Lisäksi Ranska osallistuu YK:n valtuuttamiin iskuihin terroristien tukikohtia vastaan. Afganistanin operaatioon osallistuminen lasketaan tällaiseksi.

Ranska pyrkii osaltaan ohjaamaan ja kehittämään Euroopan unionin turvallisuuspolitiikkaa ja terrorismin torjuntaa sen osana. Ranskan aloitteesta on tehty päätös eurooppalaisen santarmiosaston luomisesta. Tällä voidaan täydentää unionin krii-

² Prevailing Against Terrorism, White Paper on Domestic Security Against Terrorism, 2006, s. 60-62.

³ Vaikka tavanomaisia sotilaita voidaan joissain tapauksissa hallituksen niin erikseen päättäessä käyttää, Ranskan sisällä tapahtuva tiedustelu ja vastaterrorismi kuuluvat ensisijaisesti sisäisen turvallisuuden joukoille kuten santarmeille.

¹ Ks. esim. <http://www.guardian.co.uk/gall/0,8542,894105,00.html>

sinhallintakykyä erityisesti sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan siirtymävaiheen aikana. Ranskan valtiojohto painottaa, että terrorismin vastainen toiminta edellyttää unionin kaikkien välineiden – diplomaattisten, taloudellisten ja sotilaallisten – käyttöä sekä yhteistyötä poliisi- ja oikeusasioissa.⁴

Euroopan unionia kokonaisuutena tarkasteltaessa voidaan todeta, ettei asevoimia ole laajasti suunniteltu käytettäväksi terrorismin vastaisessa toiminnassa kriisinhallintaoperaatioiden ulkopuolella.

Euroopan unionin sotilasesikunta (EUMS) ylläpitää luetteloa sotilaallisista kyvyistä, joita voidaan käyttää väestön suojaamiseksi unionin sisällä. Kartoitetuilla voimavaroilla ja erityisosaamisella on tarkoitus täydentää siviilisektorin toimintamahdollisuuksia. Asevoimille on annettu neljä yleisen tason tehtävää:

- 1) Ennaltaehkäisy eli unionin kriisinhallinnan tukeminen tiedustelutiedon tuottamisella.
- 2) Erikseen määriteltujen tärkeiden kohteiden suojaaminen.
- 3) Iskujen seuraamusten lievittäminen.
- 4) Unioniin kuulumattomien valtioiden avustaminen terrorismintorjunnassa.

Tulevaisuudessa unionilla siis on käytettävissään asiantuntija- ja materiaalipooli, johon myös asevoimien osuus on laskettu mukaan. Lisäksi ajatus asevoimien käytömahdollisuudesta on istutettu itämään hylätyn perustuslaillisen sopimuksen solidaarisuuslausekkeeseen, jossa viitataan ”kaikkiin käytettävissä oleviin voimavaroihin”. Tästä on kuitenkin pitkä matka

siihen, että kansallisia voimavaroja voidaan käyttää ylikansallisesti esimerkiksi tuhoisan terrori-iskun jälkeen. Sotilaallisten voimavarojen asemesta unioni keskittyy tällä hetkellä kehittämään poliisi-, oikeus- ja tulliyhteistyötä.

Yhdysvaltain asevoimien käyttö terrorismin vastaisessa taistelussa ennen 9/11 tapahtumia

1970-luvun alussa Yhdysvaltain hallinto pyysi asevoimia kehittämään terrorismin vastaisessa toiminnassa tarvittavia kykyjä. Alussa tämä ajateltiin tarkoittavan esimerkiksi panttivankien pelastamista, mutta erityisesti vuonna 1980 tapahtunut epäonnistuminen Iranin lähetystön panttivankikriisin ratkaisussa osoitti tarpeen entistä tehokkaampien toimintatapojen luomiseksi.⁵ 1980-luvun puolivälissä Yhdysvaltain hallinto pohti entistä hyökkäyksellisempää asevoimien käyttöä terroristeja vastaan näiden tukialueilla. Asevoimat kehittivät osittain tätä tarkoitusta varten mm. Joint Special Operations Commandin (Erikoisjoukkojen [Joint] Johtoesikunta). Kansainvälisen terrorismin pysyttyä koko 1980-luvun lopun ja 1990-luvun alun pieninä uhkana, ei asevoimien käyttöön nähty suurta tarvetta. Terrorismin vastaisessa toiminnassa Yhdysvaltain ulkoministeriön rooli säilyi johtavana George H.W. Bushin valtakauden ja alun Bill Clintonin ajasta.

Vuonna 1996 tapahtuneen Khobarin iskun jälkeen asevoimien päähuomio kiinnittyi Yhdysvaltain kansalaisten ja asemapaikkojen suojaamiseen vastaavilta iskuilta.⁶

⁵ Ks. esim. Donohue Laura K., ”In the Name of National Security: U.S. Counterterrorist Measures, 1960-2000”, ESDP-2001-04, BCSIA-2001-6 August 2001, s. 14.

⁶ Ks. esim. Banks William C., ”To prevent and deter: International terrorism, The U.S. response to the Kenya and Tanzania embassy bombings”, Maxwell School of Citizenship & Public Affairs,

⁴ Koivula Tommi, Vahva Eurooppa, Ranska EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan muotoilijana, Strategian laitos, Julkaisusarja 2, 2007, s. 90-93.

Kyseinen ajattelu muuttui elokuussa 1998, kun terroristit iskivät Yhdysvaltain lähetystöihin Nairobissa ja Dar es Salaamissa. Presidentti Bill Clinton määräsi avustajansa tutkimaan sotilaallisen (kosto)iskun mahdollisuutta. Tämä toteutettiin operaation ”Infinite Reachilla”, jota tuolloinen puolustusministeri William Cohen perusteli toteamalla, että isku antaa signaalin siitä, ettei Yhdysvallat aio sietää terrorismia.⁷ Presidentti Bill Clinton perusteli omassa puheessaan USA:n kansalaisille iskuja terroristien muodostamalla ”välittömällä uhalla Yhdysvaltain kansalliselle turvallisuudelle”. Kansainvälisen yhteisön reaktio oli ristiriitainen, mutta varsinkin Sudaniin kohdistunut hyökkäys tuomittiin laajalti.

”Infinite Reachin” tavoitteena oli surmata Osama bin Laden, jonka Al Qaida -organisaation oli päätelty olleen lähetystöiskujen taustalla. Risteilyohjuksin toteutetut surmayritykset epäonnistuivat, mutta vastaavien operaatioiden jatkosuunnitteluun ryhdyttiin välittömästi. Jatkooperaatio sai nimekseen ”Infinite Resolve”.⁸ Osama bin Ladenin olinpaikan selvittämisen ja terroristien toimintaan tehoavien maalien valinnan vaikeus johti kuitenkin iskujen peruuttamiseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut suunnittelun lopettamista, vaan lähinnä risteilyohjuksin tai taistelukoneilla toteutettavia iskusuunnitelmia päivitettiin edelleen.

Presidentti Clinton suunnitteli myös erikoisjoukkojen käyttöä Afganistanissa

Syracuse University and Johns Hopkins University, 1999, s. 1.

⁷ Ks. esim. <http://www.globalsecurity.org/military/ops/infinite-reach.htm> sekä ”Statement of William S. Cohen to The National Commission On Terrorist Attacks Upon the United States”, March 23, 2004

⁸ <http://www.globalsecurity.org/military/ops/infinite-resolve.htm>

Osama bin Ladenin vangitsemiseksi ja tämän terroristiorganisaation hajottamiseksi. Asevoimien edustajien mukaan tällainen toiminta olisi kuitenkin ollut riskialtista, eikä varsinaisista tuloksista olisi voinut olla varmuutta.⁹ Vuoden 1980 panttivankien vapauttamisyrityksen epäonnistuminen ohjasi päätöksentekoa edelleen. Tämän seurauksena Clintonin hallinto piti risteilyohjuskuja edelleen pääasiallisena toimintamahdollisuutenaan.¹⁰ Risteilyohjusten käytöstä mahdollisesti johtuvat sivulliset uhrit olivat yksi syy asevoimien pyrkimykseen kehittää entistä tarkempia menetelmiä pommituksiin. Yhdysvaltain CENTCOMIN komentaja, kenraali Anthony Zinni, arvioi, että harkitsemattomat ohjusiskut olisivat voineet johtaa jopa 2000 afgaanisivullisen menehtymiseen. Tämä olisi edelleen hänen mukaansa johtanut erittäin kielteisiin reaktioihin.¹¹

Yhdysvallat pidättäytyi asevoimien käytöstä, vaikka esimerkiksi vuonna 2000 U.S.S. Cole joutui Jemenissä tuhoisan terrori-iskun kohteeksi. Osama bin Ladenin surmaamiseksi tehtyjä suunnitelmia kuitenkin päivitettiin. George W. Bushin hallinnossa todettiin varsin pian virkaanastujaisen jälkeen, että terroristien lyömiseksi tarvitaan aiempaa voimakkaampia toimenpiteitä ja laajempaa asevoimien käyttöä. Tämä näkemys vahvistui vuoden 2001 syyskuun 11. päivän terrori-iskujen myö-

⁹ Entisen CIA operatiivin Michael Scheuerin mukaan Osama bin Laden paikannettiin kymmenen kertaa vuosien 1998 ja 1999 aikana. Hänen mukaansa presidentti Bill Clinton kieltäytyi iskun valtuuttamisesta kansainvälisen kielteisen mielipiteen pelossa. 9/11 jälkeen vastaavia tilaisuuksia ei enää ilmaantunut., <http://edition.cnn.com/video/player/player.html?url=/video/world/2007/02/28/scheuer.hunting.bin.laden.aljaz>. Viitattu 2.3.2007.

¹⁰ THE 9/11 COMMISSION REPORT, Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States

¹¹ <http://www.faqs.org/docs/911/911Report-152.html>

tä.¹² Iskujen toteuttajaksi todettiin Afganistanin talibanhallinnon tukema Al Qaida. Terroristiverkon hajottamiseen ja Afganistanin hallinnon vaihtoon pyrkinyt operaatio ”Enduring Freedom” alkoi ohjusiskuilla lokakuussa 2001. On huomattava, ettei ”Enduring Freedom” ollut Yhdysvaltojen näkökulmasta perinteinen valtioiden välinen sota, vaan ennaltaehkäisevä isku, jolla toisen valtion alueella olevilta terroristeilta kiistettiin toiminnanvapaus.

Afganistanin operaation jälkeen Yhdysvaltain asevoimat suunnattiin Irakiin. Operaatiota edelsi pitkä Yhdysvaltain kansallinen ja kansainvälinen neuvottelukierros, joka päättyi Yhdysvaltain hallinnon omaksuman linjan mukaisesti aseelliseen hyökkäykseen ilman Yhdistyneiden kansakuntien voimankäyttövaltuutusta.¹³

Varsinainen hyökkäysvaihe toteutui Yhdysvaltain johdon haluamalla tavalla, mutta sitä seurannut miehitysaika on osoittanut merkittäviä puutteita operaation suunnittelussa ja toteutuksessa. Yhdysvaltain asevoimat ja Irakiin pikaisesti luodut turvallisuusjoukot eivät ole kyenneet estämään väkivallan ja terrorin muuttumista jokapäiväiseksi ilmiöksi.¹⁴ Irakin väkivaltatilastoja on käytetty jonkin verran harhaanjohtavasti osoittamaan kansainvälisen terrorismin määrän ja tuhovoiman lisää-

tymistä Yhdysvaltain hyökkäyssodan seurauksena.

Yhdysvaltojen ulkopuolella toteutettujen operaatioiden lisäksi USA:n asevoimia käytetään Yhdysvaltain sisäisen turvallisuuden tehtävissä. Välittömästi 9/11 iskujen jälkeen kansalliskaartilaisia käytettiin edelleen oman sotilasorganisaationsa johdossa lentokenttien turvallisuushenkilöstön täydentämiseen. Myöhemmin saman vuonna asevoimien asiantuntemusta käytettiin pernaruttokirjeiden etsintään ja rajoitettuun saastuneiden kohteiden puhdistamiseen. Myös rajaviranomaiset ovat saaneet täydennystä asevoimien henkilöstöstä ja laitteistosta lastien tutkimukseen, liikenteenohjaukseen, maastoanalyysien tekemiseen sekä valvontalentojen toteuttamiseen. Jälkimmäiset tehtävät toteutettiin tukitehtävinä lainsäädännöllisten ongelmien välttämiseksi.¹⁵

Johtopäätöksiä

Terrorismin vastaisessa toiminnassa asevoimien tehtävät vaihtelevat laajamittaisista hyökkäyksistä ja kriisinhallintaoperaatioista muille viranomaisille annettavaan aseelliseen ja aseettomaan virkaapuuun. Kansallisilla asevoimilla on hyvin koulutettuja ja varustettuja henkilöitä tai yksiköitä, joita voidaan käyttää terrorismin vastaisen toiminnan eri vaiheissa.

¹² 20.9.2001 presidentti Bush totesi, Yhdysvaltain sodasta terrorismia vastaan, että se ”alkaa Al Qaidasta mutta ei pääty siihen. Sota ei pääty, ennen kuin kaikki globaaliin toimintaan kykenevät terroristijärjestöt on löydetty, tunnistettu ja lyöty.”

¹³ Aiheesta lisää esim. Puistola Juha-Antero, ”On the Strategic Decision-making in the Second Persian Gulf War”, Tiede ja ase Nro 64, Suomen Sotatieteellinen Seura, 2006, s. 93-112.

¹⁴ Tilastojen mukaan yksistään vuonna 2006 Irakissa tehtiin 3946 terrori-iskua, joissa loukkaantui 15241 ja menehtyi 9454 ihmistä. Tilastoja esimerkiksi osoitteessa www.tkb.org.

¹⁵ Tässä artikkelissa ei ole tarkoitus käsitellä yksityiskohtaisesti eri valtioiden lainsäädäntöä / tulointaa. Yleisesti ottaen Yhdysvaltain liittovaltion asevoimia käytetään siviiliyhteiskunnan järjestyksenpitäjänä tai laillisuudenvälvojana vain, jos paikalliset tai osavaltion voimavarat todetaan riittämättömiksi. Käyttöä säätelee mm. Posse Comitatus -laki, joka perimmäisenä tarkoituksena on estää sotilaiden käyttö siviililainvalvontaan ilman kongressin tai perustuslain antamaa valtuutusta. Lainsäädännöstä ja asevoimien käytön rajoitteista Ks. esim. <http://www.homelandsecurity.org/journal/Articles/Trebilcock.htm>.

Asevoimien jatkuvalla tiedustelu- ja valvontakyvyllä luodaan ja täydennetään kansainvälistä ja osin kansallista tilannekuvaa. Asevoimien edustajat osallistuvat uhka-arvioiden ja skenaarioiden laadintaan.

Valtiosta riippumatta yksi asevoimien suurimpia vahvuuksia on johtamis- ja liikkumiskykyisen organisaation jatkuva toimintavalmius. Taktisella tasolla joukkoja voidaan käyttää alueiden eristämiseen, ihmisten opastukseen, suojelutiedusteluun, puhdistukseen, räjähteiden etsintään ja rai-vaamiseen, joukkojen hallintaan tai aseelliseen toimintaan. Useilla valtioilla on suunnitelmat ja harjoitukset, joissa em.kykyjä kehitetään ja ylläpidetään.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen suojaamista voidaan tarvittaessa tehostaa asevoimien käytöllä. Asevoimien voimankäyttöoikeudet sisäisen turvallisuuden ylläpitotehtävissä ovat ongelmallisia. Periaatteessa poliisi käyttää voimakeinoja viimeisenä mahdollisuutenaan. Asevoimien edustajat pyrkivät käyttämään niitä koulutuksensa mukaisesti huomattavasti aiemmin. Kohteiden tarkastukseen tai suojaamiseen, alueiden eristämiseen tai välittömän terroriuhan eliminointiin on käytettävä vain hyvin koulutettuja joukkoja.

Mahdollisen terrori-iskun jälkihoitotilanteessa asevoimilla voi olla lukuisia tehtäviä. Nopeasti käyttöön saatava kuljetus- ja majoituskapasiteetti voi estää lisäuhrien synnyn. Vaurioitunutta alueellista (matka)puhelinverkkoa voidaan täydentää liikkuvilla johtamisjärjestelmillä. Pitkien sähkökatkojen aiheuttamia haittoja pystytään puolestaan lievittämään esimerkiksi voimakoneiden lainaamisella.

Yhteistoimintaharjoitusten lisääminen tai osallistujapoolin laajentaminen voisi no-

peuttaa ja helpottaa toiminnan aloittamista katastrofaalisessa tilanteessa. Tällaisesta olisi ääriesimerkki kemiallisen, biologisen tai radioaktiivisen aseiden tai onnettomuuden aiheuttama tilanne.

Asiantuntijoiden ja avainhenkilöiden poikihallinnollinen koulutus voisi lisätä organisaatiokulttuurituntemusta. Tämä saattaa olla viestivälineiden yhteensopivuutta tärkeämpää tilanteessa, jossa yhteiskunnan on reagoitava mahdollisimman nopeasti kaikkia voimavarojaan käyttäen.

Kukin valtio on tehnyt historiansa ja kokemustensa perusteella toisistaan poikkeavia ratkaisuja sotilaiden käytöstä sisäisen turvallisuuden tuottajina. Kansainvälistä yksimielisyyttä asiasta ei ole, eikä toisaalta tarvitsekaan olla, kunhan kukin valtio / organisaatio ymmärtää poikkeavat menettelytavat, ja varsinkin yhteistyö eri viranomaisten välillä toimii hallinnonhaarasta riippumatta.

Suomen näkökulmasta tarkasteltuna nykyinen tehtäväjako poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen ja puolustusvoimien kesken on osoittautunut toimivaksi – tästä esimerkkinä MM 2005 ja EU-puheenjohtajuuskausi 2006.

Kirjoittajasta

Komentajakapteeni **Juha-Antero Puistola** palvelee opettajana Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksella. Hän on valmistunut yleisesikuntaupseerikurssilta vuonna 2000. Hän on ennen nykyistä tehtäväänsä palvellut Suomenlahden meripuolustusalueella sekä Euroopan unionin Operaatio Althean Suomen yhteysupseerina SHAPE:ssä. Hänen pääseuranta-alueensa Strategian laitoksella ovat terrorismi ja Irakin tilanne. Puistola on mm. julkaissut eurooppalaista terrorismia käsittelevän kirjan yhdessä Janne Herralan kanssa (Tammi, 2006).

Viimeisimmät tässä sarjassa julkaistut:

(täydellinen lista <http://www.mppk.fi/fi/tutkimus-opetus/julkaisut/stratl/>)

Julkaisusarja 4: Työpapereita (ISSN: 1236-4983)

No 17, 2003

Torsti Sirén: Strategian laitokselle tehtävien tutkimusten rakenteellisia perusteita.

No 18, 2004

Jyri Raitasalo ja Joonas Sipilä: Sodan määrittelystä. Käsitteet sodasta sodankäynnin taustalla.

Strategian laitos
Maanpuolustuskorkeakoulu
PL 266
00171 HELSINKI

Department of Strategic and Defence Studies
National Defence University
P.O.Box 266
00171 HELSINKI

Tel: +358 9 181 26320
Fax: +358 9 181 26324
E-mail: strategian.laitos@mil.fi
Internet: <http://www.mppk.fi/>